

Täysistunto

Perjantai 9.10.2015 klo 13.00—13.32

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 13.32.

Puhetta johti puhemies Maria Lohela (13.00—13.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 8.10.2015 antanut hallituksen esitykset HE 61-64/2015 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 142-145, 147-153, 155-158, 160, 165, 166, 171/2015 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 19/2015 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-4/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2015 vp.

Yleiskeskustelu asiasta päättyi 6.10.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt ryhdytään kolmannen lisätalousarvioehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Pyydän tekemään muutosehdotukset.

Keskustelussa tehtiin seuraavat lisätalousarviota koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

1. Pia Viitanen sd Kari Uotilan vas kannattamana: Lisätään 1 000 000 euroa aikuiskoulutuksen kehittämiseen. (LTA 1)

2. Pia Viitanen sd Kari Uotilan vas kannattamana: Lisätään 1 000 000 euroa ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuuteen ja -avustukseen. (LTA 2)

3. Sari Tanus kd Sari Essayahin kd kannattamana: Lisätään 30 000 000 euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin käytettäväksi työllistämisen mahdollistamiseksi palkkatuen ja starttirahan avulla. (LTA 3)

4. Pia Viitanen sd Kari Uotilan vas kannattamana: Lisätään 68 400 000 euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin. (LTA 4)

5. Pia Viitanen sd Kari Uotilan vas kannattamana: Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo välittömästi syysistuntokauden aikana eduskuntaan työllisyyttä tukevan lisätalousarvion. Eduskunta edellyttää, että työhallinto turvaa riittävät resurssit vaikeastityöllistyvien monipalvelupisteille. Rakennetyöttömyys ei hoidu yksin työhallinnon välinein, vaan tarvitaan kuntien ja Kelan kumppanuutta. Työhallinto ei saa vetäytyä näistä palveluista. (Vastalause 1)

6. Pia Viitanen sd Kari Uotilan vas kannattamana: Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi talouspoliittisia linjauksiaan työllisyys-, tasa-arvo-, tulonjako- ja oikeudenmukaisuusnäkökulmasta. (Vastalause 2)

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 60; poissa 37 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 60; poissa 36 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Tanuksen ehdotus 3 ja edustaja Viitasen ehdotus 4 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Sari Tanuksen ehdotus 3 "jaa", Pia Viitasen ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 49; poissa 34 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Sari Tanuksen ehdotuksen 3.

2) Mietintö "jaa", Sari Tanuksen ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 53; poissa 35 (äänestys 4).

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Laura Huhtasaari ps: Tarkoitus oli äänestää "jaa".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 53; poissa 36 (äänestys 5).

Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 61; poissa 34 (äänestys 6).

Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 19/2015 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2015 kolmanneksi lisätalousarvioksi mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen lisätalousarvioaloitteiden LTA 1-4/2015 vp hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen vuoden 2015 kolmannen lisätalousarvion soveltamisesta. Asian käsittely päättyi.

4. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2014

Kertomus K 1/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsitelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 2/2015 vp.

Keskustelu

13.07 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Talousvaliokunnan mietinnössä tuodaan hyvin esille Sitran tämän päivän roolia. Sitra on todellakin hyvin monipuolisella ja hyödyllisellä tavalla ollut aloitteellinen keskeisissä Suomen tulevaisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Niin kuin täällä kerrotaan, tällä hetkellä Sitran työ keskittyy nimenomaan kolmeen teemaan, jotka on otsikoitu "Elinvoimainen ihminen ja kannustavat rakenteet", toisena "Resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta" ja kolmantena "Kestävän hyvinvoinnin ja työn toimintamallit".

Sitra on ollut aloitteellinen esimerkiksi perustulon kokeilemisessa, joka perustulokokeilu on myös sisällytetty nyt uuden hallituksen ohjelmaan. Olen aikaisemminkin täällä todennut tästä perustulosta, että se ei todellakaan tule olemaan sellainen Suuri kurpitsa, joka tulee ja ratkaisee kaikki ongelmat, jotka liittyvät vaikkapa köyhyyteen, kannustinloukkuihin, yrittäjien sosiaaliturvaan ja niin edelleen. Mutta olen itsekkin kannattamassa hallitus-

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

ohjelmassa sovitun mukaisesti tätä kokeilua ja uskon, että kun kokeillaan, niin nähdään myös niitä hyvin vaikeita haasteita, joita tällaiseen perustuloajatteluun liittyy.

Pitää myöntää, että noin periaatteellisesti olen vähän varauksellinen. Perustuloajatteluhan tarkoittaa sitä, että kaikille terveille ja työkykyisille ihmisille maksetaan rahaa kotiin. Itse näen, että vähintään yhtä tärkeätä on viedä eteenpäin osallistavaa sosiaaliturvaa, jossa työkykyisiltä ihmisiltä edellytetään mutta heille myös tarjotaan mahdollisuutta tehdä merkityksellistä työtä, joka on merkityksellistä sekä heidän itsensä että koko yhteiskunnan kannalta.

13.09 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz otti esiin tämän perustulokokeilun. Varmaan on niin, että perustulo ei ole mikään Suuri kurpitsa, mutta on se silti kokeilemisen arvoinen. Siitä on Suomessa käyty vuosia, ellei jo vuosikymmeniä keskustelua, olisiko se hyvä idea vai huono idea. Toki sen voi toteuttaa monella tavalla: onko niin, että yhtenäistetään sosiaaliturvan alimpia tasoja ja perustulo on siinä, vai onko negatiivinen tulovero se malli, vai onko joku muu malli sitten parempi? Tätähän nyt hallituksessa pähköilläään parhaillaan. Ja myös se kokeilutapa on tietääkseni vielä auki, onko se alueellinen kokeilu vai johonkin ikäluokkaan liittyvä kokeilu vai mikä malli, se on vielä haussa.

Itse suhtaudun kyllä ihan avarasti ja myönteisesti siihen, että hanketta kokeillaan, saadaa kokemuksia. Meillä kuitenkin on perusteita, mitkä puoltavat kokeilua, kuten se, että meidän sosiaaliturvajärjestelmämme on hyvin monimutkainen, se ei ole kenenkään hallinnassa, ja siinä on myös elementtejä, mitkä eivät ole kannustavia. On yleisesti tiedossa tuloloukut, ja on tilanteita, joissa lyhytten työsuhteitten vastaanottaminen ei ole kannattavaa. Jos näitä pystytään perustulolla purkamaan, niin on se ainakin kokeilemisen arvoinen.

Puhemies Maria Lohela: Näyttäisi siltä, että tässä on pientä debattia halua käydä.

13.10 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowicz esitti lyhyessä puheenvuorossaan aika monta perätöntä väitettä. Hän sanoi, että hän ei usko siihen, että perustulo korjaisi kaikki maailman ongelmat alkaen köyhyydestä. No, kuka on niin koskaan väittänyt? Ei kukaan tietääkseni. (Ben Zyskowicz: Ei maailman vaan Suomen ongelmat!)

Perustulohan on malli, jota on esitetty sen vuoksi, että nykyinen sosiaaliturvajärjestelmä ei tunnista esimerkiksi kaikkia työn tekemisen muotoja. Osa ihmisistä tekee nykyään silpputyötä, ja sosiaaliturvassa jää helposti katveeseen, putoaa ikään kuin sinne verkon väliin huolimatta siitä, että meillä on tämä soviteltu päiväraha. Perustulo auttaisi nimenomaan näitä ihmisiä sillä tavalla, että työn tekeminen olisi aina kannattavaa. Eli päinvastoin kuin Zyskowicz antaa ymmärtää, eihän perustulo pakota ihmisiä jäämään kotiin, vaan nykyinen sosiaaliturvajärjestelmä toimii sillä tavalla, että ihmisen ei välttämättä ole mahdollista ottaa työtä vastaan. Voi esimerkiksi olla yksinhuoltaja, joka pelkää menettävänsä asumistuen ja niin edelleen, ja sen vuoksi ei pysty ottamaan töitä vastaan. Kannattaa perehtyä ennen kuin ampuu olkiukkoja alas.

13.11 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Alanko-Kahiluoto sanoi, että esitin perättömiä väitteitä. Tämä hänen väitteensä on perätön väite. En puhunut, että perustulo ratkaisee kaikki maailman ongelmat köyhyydestä alkaen,

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

vaan sanoin, että se on esitetty ratkaisuksi Suomen ongelmiin, kuten juuri köyhyyteen, kuten juuri siihen, että työnteko ei aina kannusta, kuten yrittäjien sosiaaliturvaongelmiin ja niin edelleen. Mutta me olemme yhtä mieltä siitä, että kokeillaan sitä ja nähdään hyvät ja huonot puolet.

Edustaja Alanko-Kahiluodon väite siitä, että jonkun yksinhuoltajan ei ole mahdollista ottaa työtä vastaan johtuen meidän nykyisestä sosiaaliturvastamme, on mielenkiintoinen väite. Sehän tarkoittaa sitä, että ihmisellä on varaa olla työtön ja elää sosiaaliturvan varassa mutta hänellä ei ole varaa mennä töihin. Tämä on tietysti sellainen valuvika meidän nykyisessä sosiaaliturvassamme, jos edustaja Alanko-Kahiluotoikin sellaisen siellä tunnistaa, että se pitäisi korjata kaikista perustulokokeiluista riippumatta.

13.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä olen kyllä siitä asiasta huolissani, että hallituksella on tässä ja nyt ihan oma kokeilu, jos näin voi sanoa, eli se, että leikataan ihmisten sosiaaliturvaa. Meillä on juuri ollut iso huoli, mielenosoitukset eläkkeensaajien osalta, leikataan kaikkein pienituloisimpien eläkkeensaajien tukia, leikataan työttömyysturvaa, leikataan ihmisten ostovoimaa sitä kautta, palkkoja halutaan leikata väen vängällä. Tämä on nyt hallituksen ihan oma kokeilu, että vähemmällä enemmän. Ihmisten ostovoimaan tässä käydään aika rajusti käsiksi hallituksen nykypolitiikalla tässä ja nyt, ja olen siitä hyvin huolissani.

Muistan, että Sitrassakin aikanaan oli, ja edelleenkin on, näitä talouspolitiikan johtamiskursseja, ja tietenkin siinä yhteydessä pitäisi kiinnittää huomiota juuri näihin kestäväen talouspolitiikan oppeihin, että samassa yhteydessä pitää myös tämä sosiaalinen ja ekologinen kestävyys ottaa mukaan. Kyllä minun mielestäni pitää kiinnittää huomiota, mikä on talouspoliittinen viisaus silloin, kun tässä tilanteessa heikennetään ihmisten mahdollisuuksia kuluttaa ja sitä kautta pistetään kasvulle stoppia.

13.14 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskoviczin tapaan myönnän suhtautuvani perustuloon kriittisesti. Näen, että on hyvä, että on perusyhteys olemassa sen välillä, että tekee työtä, jos on mahdollista, ja sen, mitä sitten saa. Toisaalta ymmärrän sen, että kun maailma muuttuu, niin uusia ajatuksia täytyy pystyä katsoomaan, voidaanko niitä hyödyntää tässä ajassa toisin kuin joskus aikaisemmin. Siksi minusta tämä kokeilu, mitä hallitus esittää, on aivan perusteltu — omasta kritiikistäni huolimatta.

Toisaalta täytyy huomata, että perustulomalleja on tietysti hyvin erilaisia. Sanoisin niille, jotka voimallisesti perustuloa kannattavat, että kannattaisi myös miettiä vähän sitä markkinointia niin sanotusti, miten sitä mallia esittää. Muistuu mieleeni Vasemmistonuorten kampanja, muistaakseni "Massit massoille", jossa kerrottiin, että olisi kiva saada tonni käteen kuussa, että voisi asua isommassa asunnossa. Pidän sellaista hieman erikoisena ajatuksena. Jos haluaa isomman asunnon, silloin mahdollisuuksien mukaan tehdään enemmän töitä tai mennään töihin.

13.15 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suhtaudun näihin niin sanottuihin duubioihin hyvin kiinnostuneesti, ja minusta on ihan hyväkin esittää kysymyksiä. Vanha viisaus sanoo, että ei kysyvä tieltä eksy. Ja edustajille Zyskowiec ja Elo voi todeta, että perustulon keskeisen idean voi kiteyttää jopa 15 sekuntiin: Sama raha, mikä nyt kiertää — käytetään se vain fiksummin. Nykyinen vähimmäissosiaaliturvataso

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

korvataan yhdellä yhtenäisellä summalla ja päästään eroon köyhyysloukuista, kannustinloukuista. Ja mitä tulee siihen huoleen, että annetaan rahaa, että ihmiset lörvivat kotonaan, niin kuten edustaja Kahiluoto viittasi, nykyään tilanne on se, että rahaa annetaan sinne kotiin, koska ei oikeastaan ole mahdollisuutta päästä työn syrjään kiinni, koska kannustinloukut ovat niin suuria. (Eduskunnasta: 30 sekuntia!)

13.16 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuloon varmasti liittyvät omat vahvat puolensa mutta myös haittapuolensa. Vahvana puolena lienee se, että meillä on äärettömän byrokraattinen sosiaaliturvajärjestelmä, jota on vuosikaudet yritetty saada petrattua entistä sujuvammaksi, mutta hieman epäonnistuen. Mutta perustulon osalta siinä on aina se riski, että se ei saa tulla kuin manulle illallinen, vaan jokaisen työtunnin tulee olla kannattava, ja siltä osin kannatan Zyskowiczin ajatusta siitä, että osallistavaa elementtiä tulee liittää tässä tilanteessa mukaan.

Se, mikä huolestuttaa siinä, on se, että 100 euron ostovoima tällaisessa järjestelmässä on kovin erilainen Helsingissä kuin jos verrataan vaikka Inariin. 100 eurolla nimittäin saa ihan erilaista, voi sanoa, elinkustannusta. Sillä on enemmän ostovoimaa Inarissa. Miten meidän järjestelmämme pystyisi parhaiten huomioimaan maan eri alueilla olevat ostovoimaerot?

13.17 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin yhdyin tähän ihmettelyyn siltä osin, että kun meillä on tällä hetkellä huutava pula rahasta ja hallitus esittää tänne hyväksyttäväksi jo ensi vuoden budjetissa ja sen jälkeen huomattavia leikkauksia sosiaaliturvaan ja ne koskevat juuri sitä aluetta, joka on kaikkein tarpeellisin ihmisille, tyyppiä suoja työttömyyden sattuessa, työttömyysturva, ne koskevat myös eläkeläisten toimeentuloa, asumistukea, ne koskevat yleistä asumistukea — ja listaa voisi jatkaa: kansaneläkkeisiin tehdään miinusmerkkinen tarkistus ensi vuonna — niin mistäs tämä innokkuus tulee nyt sitten ryhtyä sanomaan, että joo, puhutaanpas tästä perustulosta, ikään kuin se ratkaisisi nämä ongelmat, jotka meillä tässä ja nyt ovat? Minä epäilen, että ei tule yhtään rahaa lisää, ristitään millä nimellä tahansa tämä sosiaaliturva, joka on käytettävissä.

Olen kuitenkin sillä kannalla, että jos kokeillaan, niin Sitra olisi hyvä kokeilija. Sillä on nimittäin erinomaisen paljon resursseja tällaisen kokeilun tekemiseen.

13.18 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu nyt meni pelkästään perustuloon. Sitra tekee paljon hyvää työtä ja esimerkiksi aivan tuoreimmissa selvityksissään on käynyt läpi sitä, onko siirtyminen laitoshoidosta kotihoitoon tuonut kuitenkaan niitä säästöjä, joita on tavoiteltu. Mutta kun perustulosta puhutaan, niin minun mielestäni on hyvä, että tämä selvitys tehdään, ja järjestelmää varmasti kannattaa yksinkertaistaa ja toisena vaihtoehtona sitten tätä edeltävän ministeri Risikon osallistavaa sosiaaliturvaa myös pitää esillä. Ja juuri saimme myös tiedon, että STM selvittää, voisiko myös maahanmuuttajien kotouttamistuesta tehdä vahvasti vastikkeellista. Eli tämä on kyllä varmasti se oikeampi tie, että rahalla on jokin vastine, mitä siihen tehdään.

13.19 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen sosiaaliturva tarvitsee todella remontin, se tarvitsee byrokratiaremontin, ja se tarvitsee norminpurkutalkoot. Mutta kun me puhumme perustulosta, niin me puhumme hyvin erilaisista asioista. Se, mitä esimerkiksi edustaja Lepomäki on esittänyt, on aivan toisenlainen malli kuin se, mitä vihreät ovat esittäneet tai mitä vasemmistoliitto on esittänyt. Mutta yhtä kaikki,

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

itse ajattelen niin, että meidän pitäisi yhdistää sosiaaliturvan eri tasoja, koska liian usein ihmiset joutuvat ikään kuin keinottelemaan sillä sosiaaliturvan statuksella, jotta he pystyvät tässä viidakossa toimimaan. Mutta siitä huolimatta me tulemme aina tarvitsemaan tarveharkintaisen osuuden, koska ihmisten tarpeet ja ihmisten elämäntilanteet ovat erilaiset, vaikkapa vammaisen ihmisen tai sitten nuoren koulusta valmistuneen ihmisen. Me tarvitsemme tätä syyperusteista puolta. Mutta mitä tulee näihin resursseihin, niin joskus toivoisin, että osa näistä Sitran resursseista voitaisiin käyttää myös ministeriöissä kehitystyöhön, koska alkaa olla aika hävytöntä se, että meillä ostetaan jopa lainvalmistelua konsulttityönä.

13.20 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy sanoa, että minulla on vähän kummallinen olo. Sekä vasemmalta että oikealta tuomitaan tämä perustulo, ja perusteet ovat kummallakin täysin kestäättömät. Kun edustaja Viitanen sanoi, että on parempi, että saadaan peruspäivärahaa kuin että saadaan perustuloa, niin ei ole. Se ei ole ihmisten kannalta parempi, ihmisen kannalta on parempi saada se tonni rahaa käteen. Jos täällä taas edustaja Zyskowitz sanoo näin, että on se nyt kummallista, että tässä maassa on kannattavampaa olla kotona kuin mennä töihin, että tämän on aivan kummallinen juttu: niin onkin. Te olette olleet hallituksessa ties kuinka kauan aikaa jo ja olette edelleenkin. (Timo Heinonen: Ja te olette nyt!) — Me olemme nyt, mutta me emme muutamassa kuukaudessa pysty mitään muuttamaan. — Edelleenkin tilanne on tässä maassa se, että on kannattavampaa olla kotona kuin mennä töihin. Tämä on se ensimmäinen asia, mikä tästä maasta pitää purkaa: kaikki työnteon tekemisen esteet on laskettava alas, ja perustulo on minun mielestäni erittäin hyvä asia myös tähän.

13.21 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omassa puheenvuorossani kannoin huolta hallituksen kokeilusta tässä ja nyt, mikä tarkoittaa suomeksi sanottuna, että hallitus parhaillaan on linjannut päätöksiä, joissa se tulee leikkaamaan sosiaaliturvaa eläkkeensaajilta, työttömiltä, kaikilta näiltä. (Eero Heinäluoma: Perusturvaa leikataan!) Ja minä väitän, että tulee inhimillisesti ja talouspoliittisesti vielä kalliiksi ratkaisuksi tämä hallituksen oma kokeileva sosiaaliturvaa leikkaava talouspoliittinen linjaus. Me olemme esittäneet SDP:ssä esimerkiksi sitä, että tämän hetken passiivista työttömyysturvaa voisi käyttää aktivoiviin toimiin, ihminen pääsisi töihin, työllistyisi TESin mukaisella palkalla — edustaja Rinteen malli. Toivon, että hallitus innostuu kokeilemaan tätä myönteistä uutta mallia. Olen samaa mieltä kuin täällä edelliset puhujat, edustajat Heinäluoma ja Filatov, siitä, että pitää tulevaisuudessa kiinnittää huomiota myös siihen, mihin kaikkeen uudenlaiseen voimme Sitran resursseja käyttää, ja tätä kehotan meitä kaikkia miettimään.

13.22 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työnteon pitää aina kannattaa — se on vanha kokoomuksen periaate, ja itse olen pitänyt tätä periaatetta erittäin keskeisenä jo pitkään, ja edustaja Tolppanen on oikeassa siinä, että tämän muuttaminen todeksi meidän monimutkaisessa sosiaaliturvajärjestelmässämme ei ole ollut helppoa. On ollut kannustinloukkutyöryhmää jo Lipposen hallitusten aikana ja niin edelleen. On otettu edistysaskeleita, mutta edelleenkin ongelma on olemassa. Kiinnitin vain huomiota siihen, miten suorasukaisesti vihreiden ryhmän puheenjohtaja sanoi, että ihmisillä on tietyissä tilanteissa varaa olla sosiaaliturvalla, mutta heillä ei ole varaa mennä töihin. Onko perustulo tähän ratkaisu? Jos perustulo tämän kannustinongelman pystyisikin ratkaisemaan, niin se olisi eittämättä yksi sen positiivisia puolia. En ole siitä vielä vakuut-

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

tunut, mutta kuten sanoin, asian kokeileminen on paikallaan. Tämä osallistava sosiaaliturva, se, että edellytetään ja myös tarjotaan merkityksellistä tekemistä sosiaaliturvan vastikkeeksi, on todella tärkeätä esimerkiksi niille, jotka tulevat uusina työmarkkinoille, kuten nuoret ja maahanmuuttajat.

13.24 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin vihreät ovat esittäneet semmoista perustulomallia, joka korvaisi kaikki nykyiset vähimmäisetuudet, kuten työttömien perusetuudet ja vanhempainpäivärahat, työttömyysrahan ja niin edelleen. Eli tilannehan on siis nykyään sellainen, että jos saa työttömyysturvaa, niin voi olla sellaisessa tilanteessa, jossa satunnaista lyhyttä työkeikkaa, muutaman tunnin työkeikkaa, ei kannata ottaa vastaan, koska se voi ikään kuin pudottaa ihmisen ja hänen perheensä sosiaalietuuksien ulkopuolelle. Ja se on tietysti vaarallinen tilanne esimerkiksi semmoisessa tapauksessa, jossa on vaikka kolmen lapsen yksinhuoltaja, jonka täytyy kantaa vastuuta siitä, että pystyy ostamaan seuraavalla viikolla puuroa pöytään. Ja me vihreät ajatteleimme näin, että onhan se nyt aina parempi, että ihminen pystyisi tienaamaan sen sosiaaliturvan päälle, sen verran kuin pystyy, ja on mahdollista tehdä töitä. Tämä nykyinen järjestelmä ei sitä salli. Toivoisin, että (Puhemies koputtaa) niin oikealla kuin sitten demareissa lakattaisiin syyllistämistä työttömiä siitä, että he ovat semmoisessa tilanteessa, että työnteko jostain syystä (Puhemies koputtaa) ei ole mahdollista nykyisen lainsäädännön puitteissa. Yrittäkää eläytyä sen ihmisen asemaan, joka mielellään tekisi töitä mutta jolla ei töitä ole.

13.25 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomaan, että tässä kokoomuksen ja sosialidemokraattien aatemaailmassa näyttää olevan yksi yhteinen kohta, ja se on se, että työntöön pitää olla aina kannattavaa, (Outi Alanko-Kahiluoto: Totta kai!) tästä me olemme sataprosenttisen yhtä mieltä. Mutta on sitten toinenkin tärkeä periaate, ja se on se, että hyvinvointi syntyy vain työstä. (Timo Heinonen: Se on kokoomuksessa kanssa!) — Nyt meillä on jo kaksi. — Muuta reittiä hyvinvointiin ei ole kuin että tehdään töitä ja ihmiset ovat töissä. (Timo Heinonen: Tämän kun olisimme tajunneet viime kaudella!) Ja sitä pidän pelottavana, jos sosiaaliturva työikäisten ja työkykyisten kohdalta irrotetaan työntööstä. Jos lähtökohta on se, että voit jäädä kotiin ja saat siitä huolimatta, mikä se summa sitten onkaan, (Välihuutoja) 700 euroa — jos se on vähimmäistulo — niin silloin tämä yhteiskunta ei tule pärjäämään. Kyllä lähtökohdan täytyy olla se, että yhteiskunnassa on oikeuksia ja velvollisuuksia ja velvollisuuksiin kuuluu se, että työkykyinen, työikäinen on valmis tekemään töitä.

13.26 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Juuri näin, että niinhän sen pitäisi olla, mutta tällä hetkellä ei valitettavasti ole. Enkä usko, että meilläkään on ainakaan ollut tarkoitus syyllistää, vaan kyllähän nämä ongelmat nimenomaan liittyvät tähän meidän nykyiseen järjestelmäämme ja sen sisältämiin kannustinloukkuihin. Itse kannatan sitä, että testaamme ja kokeilemme perustuloa ja katsomme, voisiko se olla se tie, se mahdollisuus, jolla me korjaamme tämän epäkohdan. Tietysti sen pitää olla sitten sellainen, että se todella myös kannustaa siihen, että töitä kannattaa ottaa vastaan myös lyhytaikaisesti, kuten edustaja Alanko-Kahiluoto esitti.

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

13.27 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän nykyisen järjestelmän ongelmahan on nimenomaan se, että työtä ei kannata ottaa vastaan, jos työ on pätkissä, sitä on hyvin vähän, koska silloin tämä sosiaaliturva leikkaantuu ja ihmisen taloudellinen tilanne heikkenee sitten siitä, että hän ei olisi ollenkaan töissä, suhteessa siihen, että hän ottaa tätä työtä vastaan. Kyllähän nykyinen järjestelmä on passivoiva järjestelmä ja mahdollistaa myös sen kotona olemisen ilman työntekoa. Sehän itse asiassa on sosiaaliturvan tarkoituksin, että ihminen, jolla ei ole työtä, voi kuitenkin tulla toimeen tässä maassa. Ja kyllä se lähtökohtainen ongelma kuitenkin on se, että ei ole tarpeeksi työtä Suomessa, eli kyllä tämä työttömien syylistäminen olisi syytä unohtaa. Mutta kyllä sosiaaliturvan täytyy muuttua, kun työelämä on muuttunut ja yhteiskunta on muuttunut. Perustulo olisi siihen hyvä ratkaisu, mutta hieman minua huolestuttaa se, mitä nykyinen hallitus ymmärtää perustulolla ja minkäköhänlaisen kokeilun se laittaa alulle.

13.28 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan me kaikki tässä salissa ja muuallakin olemme samaa mieltä, että työnteon tulee olla aina kannattavaa. Sen tulee olla lähtökohta. (Timo Heinonen: Kaikki on kokoomuksen linjoilla!) Perustulosta on keskusteltu hyvinkin paljon, ja varmaan se jakaa myöskin mielipiteitä. Itse kyllä kannatan sitä, että perustuloa kokeillaan, ja on kaiken kaikkiaan hyvä asia, että hallitus on ottanut hallitusohjelmaan nimenomaan perustulokokeilun. Perustuloa kannattaa selvittää ja kokeilla, koska se voi myös esimerkiksi vähentää sosiaaliturvan byrokratiaa, joka on erittäin raskasta tällä hetkellä, ja perustulokokeilu myöskin kannustaa tulevaisuudessa työnteekoon.

13.29 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Sitran havaintoihin tulee paneutua, sillä ne ovat niitä harvoja kokonaisuuksia tässä maassa, jotka edustavat luovaa ajattelua palveluiden järjestämisessä. Erityisesti tämä kestävä hyvinvoinnin ja työn malli ansaitsee huomion. Tämä perustulo on sellainen asia, josta on mielikuva, jossa on jaossa vastikkeetonta rahaa, ja jotenkin tämä pitäisi saada muutettua. Suh-taudun tähän perustulokokeiluun positiivisesti, mutta en vastikkeettomana kokeiluna.

Tässä meidän nuorin tyttäremme kun meni joku vuosi sitten naimisiin, niin hän ja uusi puolisonsa kun kuulivat, että tällainen perustulo on tulossa, niin totesivat: "Mitä, hyvän aika, saataisko me, Ville, yhdessä 1 500 euroa kuussa? Mehän ei tehdä enää ikinä mitään." Minusta tämä mielikuva, joka heillä oli, kertoi juuri siitä ongelmasta, mikä tässä perustulokeskustelussa on, (Puhemies koputtaa) ja on nyt tärkeätä, että se kokeillaan ja katsotaan, palveleeko se sitä, mihin sitä on ajateltu.

13.30 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyään kahden 18 vuotta täyttäneen nuoren on täysin mahdollista nostaa 1 500 euroa kuukaudessa ja paljon enemmänkin tekemättä mitään. Meillä on sellainen työttömyysturva, joka on reilu 700 euroa kuukaudessa. Sen päälle saat asumistukea, ja jos asumistuki ei riitä, niin saat toimeentulotukea. Mutta nykyisen järjestelmän ongelma on se, että nämä sosiaalietuudet muodostavat ikään kuin katiskan, josta työttömän köyhän on hyvin vaikea ponnistella ulos. Eli tässä meidän vihreiden mallissa ihmiset saisivat saman suuruisen sosiaaliturvan kuin nykyään, mutta kaikki työ olisi aina kannattavaa ja sallittua. Se on se keskeinen ero. Eli köyhällä olisi mahdollisuus perustulojärjestelmässä kohentaa omaa elämänti-

Pöytäkirja PTK 48/2015 vp

lannettaan, päästä ulos sieltä köyhyyden katiskasta, ja esimerkiksi aikuisen työttömän ihmisen olisi mahdollista kouluttautua.

Juuri tänään saatiin uutinen, että hallitus on poistamassa aikuiskoulutustuen tai vähintään muuttamassa sen lainapainotteiseksi. (Eero Heinäluoma: Ei kai!) Minusta on väärin, että aikuinen ihminen ei voi opiskella ja kouluttautua eteenpäin ja sillä tavalla ponnistella ulos köyhyydestä ja työttömyydestä. Ilmeisesti demarit ja kokoomus (Puhemies koputtaa) ovat sitä mieltä, että tämä on hyvä järjestelmä. Niinkö?

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä

Hallituksen esitys HE 8/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä..

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 13.10.2015 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen